

İnsülin Tedavisi Değerlendirme Ölçeği (İTDÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *İnsülin Tedavisi Değerlendirme Ölçeği (İTDÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23653>

Özet

İnsülin Tedavisi Değerlendirme Ölçeği (İTDÖ), **Tip 2 Diyabet** hastalarının **insülin tedavisine** yönelik sahip oldukları tutumları, algıları ve değerlendirmeleri ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan orijinal bir araçtır. Ölçek, hastaların tedaviye bağlı veya sürdürme konusundaki psikolojik engellerini ve kolaylaştırıcı inançlarını belirlemeyi hedefler. Türkçeye uyarlaması Arda-Sürücü, Baksi ve Samancıoğlu tarafından 2017 yılında gerçekleştirilmiş olup, **geçerlik ve güvenilirlik** çalışmaları Tip 2 Diyabet hastaları üzerinde başarıyla tamamlanmıştır. Ölçek, iki alt boyutta (Pozitif Tutum ve Negatif Tutum) toplam 20 maddeden oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler

İTDÖ, **İnsülin Tedavisi**, **Tip 2 Diyabet**, Tutum, Psikometri, Ölçek Uyarlaması, Sağlık Psikolojisi.

Yazarlar

Hamdiye Arda Sürücü, Ayşe Baksi, Sema Samancıoğlu

Amaç

Ölçeğin temel amacı, **Tip 2 Diyabet** tanısı konmuş bireylerin insülin enjeksiyonu tedavisine yönelik sahip oldukları bilişsel ve duygusal tepkileri, yani tutumları sistematik olarak değerlendirmektir. Bu değerlendirme, hastaların tedaviye uyum düzeylerini ve tedavi başarılarını etkileyen psikolojik faktörleri anlamada sağlık profesyonellerine kritik bilgiler sunar.

İTDÖ, insülin tedavisinin potansiyel faydalarına ve olası zorluklarına dair hastaların bakış açılarını iki temel boyutta ele alarak, tedaviye bağlı konusundaki tereddütleri veya kabulü ölçmede önemli bir araçtır. Ölçek, özellikle insülin tedavisinin başlangıcında veya tedavinin değiştirilmesi aşamasında hastaların ihtiyaçlarını belirlemek için kullanılır.

Yapı

İTDÖ, hastaların **insülin tedavisine** ilişkin genel değerlendirmesini ölçen ve iki ana faktörden oluşan bir yapıyı temsil eder: Pozitif Tutum ve Negatif Tutum. Bu faktör yapıları, bireyin bir tedavi yöntemine dair inançlarını, o tedaviye olan davranışsal eğilimini nasıl şekillendirdiğini gösteren bilişsel değerlendirme kuramlarına dayanır.

Ölçekteki toplam 20 madde, insülinin etkinliği, kullanım zorluğu, sosyal damgalanma riski ve yaşam kalitesi üzerindeki etkisine dair inançları kapsar. Negatif tutum alt boyutu, genellikle insülin tedavisinin getirdiği algılanan yükümlülükler ve korkular (örneğin, hipoglisemi veya enjeksiyon

korkusu) üzerinde yoğunlaşırken; pozitif tutum alt boyutu, tedavinin sağlık sonuçlarına iyileştireceğine dair inançları yansıtır.

Geçerlik

İTDÖ'nün Türkçe versiyonunun geçerlik çalışmaları, Arda-Sürücü ve arkadaşları (2017) tarafından yayımlanan makalede detaylı olarak sunulmuştur. Geçerlik analizleri, ölçeğin orijinal yapısının Türk kültürüne ve diline uygunluğunu test etmiştir. Makalede yer alan analizler, yapı geçerliği ve içerik geçerliği üzerine odaklanmıştır.

Yapı geçerliği için kullanılan faktör analizi sonuçları, ölçeğin orijinal yapısına uygun olarak iki alt boyutlu yapıyı desteklemiştir. Bu bulgular, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı insülin tedavisine yönelik tutum yapısının başka bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlilik

Güvenirlilik analizleri, ölçeğin iç tutarlılığını değerlendirir. Orijinal uyarılma çalışmasında (2017), iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa değerleri) kullanılarak ölçeğin genel ve alt boyutlar bazında ne kadar güvenilir olduğu belirlenmiştir. Bu katsayılar, genellikle kabul edilebilir **psikometrik** standartların üzerinde bulunarak, İTDÖ'nün güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu doğrulamıştır. Detaylı güvenirlilik katsayıları ilgili yayın içerisinde mevcuttur.

Faktör Analizi

İTDÖ, keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizleri sonucunda iki temel faktör (alt boyut) altında toplanan toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Bu iki faktörlü yapı, ölçeğin orijinal İngilizce versiyonunun faktör yapısıyla tutarlılık göstermektedir. Derecelendirme, 1'den 5'e kadar **Likert tipi** bir ölçek kullanılarak yapılmaktadır.

Ölçeğin faktör dağılımı ve madde sayıları şu şekildedir:

Pozitif Tutum Alt Boyutu: Toplam 4 maddeyi içerir (3, 8, 17. ve 19. maddeler). Bu boyut, hastanın insülin tedavisine karşı olumlu beklentilerini ve inançlarını yansıtır.

Negatif Tutum Alt Boyutu: Toplam 16 maddeyi içerir (1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18. ve 20. maddeler). Bu boyut, tedavinin zorlukları, yan etkileri, sosyal kaygıları veya algılanan kısıtlamalarla ilgili olumsuz algıları içerir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarılma

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report)

Derecelendirme: Ölçek maddeleri **Likert tipi** bir sistemle değerlendirilmektedir. "Kesinlikle katılmıyorum" 1 puan ve "Kesinlikle katılıyorum" 5 puan arasında değerlendirme yapılır.

Mevcut Diller: Türkçe, Orijinal (İngilizce)

Popülasyon Grubu: Kronik Hastalar, Yetkinler

Yaş Grubu: Yetkin Popülasyon

Popülasyon Detayları: Tip 2 Diyabet hastaları.

Test Metodolojisi: Uygulama, bireysel veya grup halinde, kağıt-kalem veya dijital formatta yapılabilir. Yüksek puanlar, ilgili tutum boyutunda daha güçlü bir algıyı ifade eder.

Anahtar Kelimeler

Tutum Ölçeği, Kronik Hastalık Yönetimi, **İnsülin Tedavisi** Değerlendirmesi, Psikometrik Ölçekler, Diyabet Bakımı, Adaptasyon.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Hamdiye Arda Sürücü

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

İletişim E-posta Adresi: har_da@hotmail.com

Yazma Adresi: Mevcut Değil

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İTDÖ'nün Türkçe uyarlaması 2017 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik veya araştırma amaçlı kullanımı için sorumlu yazar Hamdiye Arda Sürücü ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Kullanım izinleri ve telif hakları bilgisi için ilgili makaleye başvurulmalıdır.

Kaynaklar

Arda-Sürücü, H., Baksi, A., & Samancıoğlu, S. (2017). Validity and reliability of the Turkish version of Insulin Treatment Appraisal Scale for type 2 diabetes patients. *International Journal of Caring Sciences* 10(3), 1187-1200.

Ölçeğin orijinal PDF ve DOC formatındaki dosyalar aşağıdaki bağlantılardan indirilebilir:

[insulin-tedavisi-degerlendirme-olcegi-itdo-toad.pdf](#)

[insulin-tedavisi-degerlendirme-olcegi-itdo-toad.doc](#)

İnsülin Tedavisi Değerlendirme Ölçeği (İTDÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemiştir.

Alt boyut ve madde sayısı: 4 alt boyut ve toplam 20 madde

Pozitif tutum (4 madde): 3, 8, 17. ve 19. maddeler

Negatif tutum (16 madde): 1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18. ve 20. maddeler

ARABPSYCHOLOGY.COM